Työttömien Keskusjärjestö

Työttömien Keskusjärjestön lausunto hallituksen esitykseen HE 76/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Työttömien Keskusjärjestö kiittää Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa lausuntopyynnöstä.

Hallituksen esitys koskee lakiuudistusta jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja liittyy hallitusohjelman mukaiseen parlamentaariseen jatkuvan oppimisen uudistukseen.

Esityksen tavoitteina ovat seuraavat hallituksen ohjelman kirjaukset:

"- Eri koulutusasteiden toimintaa, ohjausta ja rahoitusta kehitetään siten, että Suomeen syntyy kattava tarjonta työelämälähtöisiä, monimuotoisia jatkuvan oppimisen koulutuskokonaisuuksia.

- Kehitetään rakennemuutoksen ennakointia. Kiinnitetään erityistä huomiota aloihin, joihin kohdistuu muutospaineita teknologian kehityksen ja ilmastonmuutoksen seurauksena.

- Lisätään työelämässä muunto-, täydennys- ja erikoistumiskoulutuksia. Tavoitteena on jatkuvan oppimisen edistäminen, työntekijöiden työsuhdeturvan parantaminen, aikuisten puuttuvien perustaitojen vahvistaminen sekä eri alueiden ja toimialojen työvoimatarpeeseen vastaaminen.

- Luodaan kattavat elinikäisen ohjauksen palvelut, jotta kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet jatkuvaan oppimiseen ja jotta osaamisen kehittämistä ohjataan yksilön ja yhteiskunnan kannalta strategisesti. Ohjauksen avulla tuetaan myös aliedustettujen ryhmien osallistumista.

- Kehitetään yksilöiden erilaisten tarpeiden pohjalta uusia kustannustehokkaita palvelumuotoja. Erityisenä painopisteenä otetaan huomioon vähän koulutetut, uudelleenkoulutettavat työttömät ja työttömyysuhan alla olevat.

- Kehitetään korkeakoulujärjestelmää oppijan ja jatkuvan oppimisen alustaksi. Eri statuksella toimivat oppijat – tutkinto-opiskelijat, elinikäiset oppijat ja opiskelupaikkaa vaille olevat – voisivat opiskella joustavasti opintoja kaikkien Suomen korkeakoulujen tarjonnasta organisaatiorajoista ja maantieteellisistä rajoituksista riippumatta."

Työttömien Keskusjärjestö kannattaa erinomaista lakiesitystä.

Palvelukeskus palvelisi pääasiassa työelämän ulkopuolella ja työelämässä olevia. Työttömiä ei suljeta pois, mutta työttömille on ensisijaisesti muita koulutuspalveluita tarjolla. Linjaus on tästä syystä ymmärrettävä. Työttömyys myös mahdollistaa pidempien koulutusjaksojen loppuunsaattamista, joita ei välttämättä tässä ohjelmassa huomioitaisi.

Lakiesityksessä on tunnistettu tarve suunnata koulutusta etenkin niille työelämän ulkopuolella oleville, jotka ovat jääneet vaille peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Tunnistettuja ryhmiä ovat mm. maahanmuuttajataustaiset ja erilaiset oppijat. Esityksessä todetaan, että *"siitä on näyttöä, että aikuiset, erityisesti heikot perustaidot omaavat, tarvitsevat nimenomaan heille räätälöityä koulutusta. Opiskelun tulee olla käytännöllistä ja kytkeytyä ongelmanratkaisutilanteisiin ja relevanttiin kontekstiin. Lyhyempien, työhön liittyvien ja tunnustettujen aikuiskoulutusmahdollisuuksien puuttuminen näyttää estävän monien heikot perustaidot omaavien aikuisten koulutukseen osallistumista."*

Työttömien Keskusjärjestö ry
Rahakamarinportti 3 A, 3. krs, 00240 Helsinki. Puh. 040 547 7090 • Y-tunnus 1003909-9
www.tyottomat.fi • etunimi.sukunimi@tyottomat.fi tai toimisto@tyottomat.fi

Täydennämme, että yleisesti on tarpeen tukea uudelleenkoulutettavia työttömiä ja työttömyysuhan alla olevia työttömiä. Etenkin lyhytaikaisissa työsuhteissa oleville syntyy ammatillisen osaamisen tai sen laajentamisen puutteita.

Palvelukeskus täydentää – ei korvaa – olemassa olevaa koulutusta ja koulutustarpeiden tunnistamista. Palvelukeskuksen toimet olisivat muuta järjestelmää täydentäviä: *"Palvelukeskuksen tavoitteena olisi kohdentaa osaamis- ja muita palveluita havaitun tarpeen mukaan. Se toteuttaisi tehtäväänsä muun muassa rahoittamalla sellaisia osaamispalveluita, jotka edesauttavat ennakollisesti tietyn alueen, toimialan tai kohderyhmien tarpeita. Tarkoituksena olisi toteuttaa rajattuja, kohdennettuja toimia, joilla ei tavoitella koko aikuisväestön osaamisen kehittämistä tai ratkaista kohtaanto-ongelmaa kokonaisuudessaan."*

Työttömien Keskusjärjestö painottaa erityisesti, että palvelukeskuksen toiminnalla vahvistetaan etenkin erilaisten oppijoiden mahdollisuuksia kehittää osaamistaan. Tässä yhteydessä etenkin piilevien oppimisvaikeuksien kartoittaminen ja oikean tuen tarjoaminen on tärkeää. Kun tunnistetaan oppimisen esteet, joita ei riittävästi esimerkiksi huomioida perusopetuksessa, päästään vasta kunnolla kiinni, miten yksilöllistä räätälöityä koulutusta voidaan tarjota kulloisessakin työmarkkinatilanteessa. Tätä näkökulmaa ei riittävästi mielestämme painotettu lakiesityksessä.

Lisää esimerkiksi erilaisesta oppimisesta ja oppimisvaikeuksien tunnistamisesta voi Suomesta kysyä Erilaisten oppijoiden liitosta: https://www.eoliitto.fi/

Tässä yhteydessä haluamme myös todeta, että toivomme, että työttömille suunnattua työvoimakoulutusta kehitettäisiin jatkossa yhteisesti niin, että koulutus on työelämälähtöistä ja toimii osana tutkintotavoitteita.

Työvoimapoliittisessa koulutuksessa siirryttiin viime hallituskaudella enemmän työnantajien palvelutarpeisista nousevista koulutuksista siihen, että OKM kehitti työttömille suunnattua koulutustarjontaa. Suuntaus on sikäli hyvä, että työttömien on mahdollista tavoitella tutkintoa. Koulutusasteen ja työllisyyden välillä on selvä kytkös.

Mutta silläkin, että työnantajat ja TE-toimistot suunnittelevat alueen tarpeisiin sopivia koulutuskokonaisuuksia on oma paikkansa – esimerkiksi kokeneet työttömät saattaisivat hyötyä enemmän räätälöidyistä työelämän tarpeisiin soveltuvista koulutuksista (ja vielä enemmän, jos mainitut koulutukset myöskin kelpaavat osaksi tutkintoa). Olennaista on kehittää koulutustarjontaa ja tutkintoja siten, että kokonaisuus palvelee työelämän tarpeita ja mahdollistaa siten myös paremmin koulutettujen siirtymiä työpaikasta toiseen.

Yleisiä huomioita työttömien koulutukseen liittyen

Työttömien Keskusjärjestö toteaa vielä yleisesti, että on huomioitava, että TE-toimistojen työntekijöillä on riittävä koulutus ja osaaminen, jotta palveluohjauksessa työttömien koulutustarpeita tunnistetaan ja tuetaan yksilöllisiä koulutuspolkuja.

Tärkeää on, että viranomaispäätös ei aiheuta ennakoimattomia taloudellisia tilanteita työttömälle, karensseja tms. Tärkeää on, että työtön voi osallistua koulutukseen ilman taloudellisten sanktioiden pelkoa.

Budjetissa kuntia on velvoitettava ottamaan huomioon vapaan sivistystyön ja kolmannen sektorin rahoitus, kun nämä mainitut tahot järjestävät koulutusta.

Erittäin tärkeää on kuntarajat ylittävän opiskelumahdollisuuden laajentaminen, sillä kuntien eriarvoisuus heijastuu suoraan työllisyyteen monin tavoin.

Helsingissä 24.5.2021

Työttömien Keskusjärjestön puolesta,

Jukka Haapakoski
Toiminnanjohtaja
jukka.haapakoski@tyottomat.fi
+358 50 577 2580